

I. ÖRÖKSÉG

1. A mai finnugor nyelvek alapján kb. 1000 tőszó vezethető vissza a közös alapnyelvre. A finnugor alapnyelvi szavak segítségével alkossatok csoportban két rövid fogalmazást a megadott műfajok és szituációk szerint! Próbáljatok minél több szót felhasználni a fogalmazásokban! A szavakat toldalékolhatjátok, alkothattok összetett szavakat stb.

apa, hal, ház, háló, kő, vaj, fenyő, kéz, víz, kettő, megy

- a) műfaj: Messenger-üzenet
szituáció: Meghívod a barátodat egy kétnapos túrára.
- b) műfaj: e-mail
szituáció: Arról értesítéd az osztályfőnököt, hogy csak késve érsz oda az iskola nyárindító rendezvényére, mivel a buszod nem ér be időben a városba.

2. Próbáld kitalálni a három észti nyelvű szólás magyar megfelelőjét (szögletes zárójelben a kiejtett forma látható magyaros átírásban)! A megoldásban segítenek a magyar nyelvben is hasonló hangzású szavak, illetve a tanult idegen nyelvek.

Torm veeklaasis. [torm véklászisz]

- a) Vér nem válik vízzé.
- b) Minden jó, ha a vége jó.
- c) Vihar egy pohár vízben.

Veri on paksem kui vesi. [véri on pákszém kui vészi]

- a) Vak vezet világtalant.
- b) Addig üsd a vasat, amíg meleg.
- c) Vér nem válik vízzé.

Kala läheb haisema peast. [kálá lehéb háiszémá péaszt]

- a) Fejjel megy a falnak.
- b) Fejétől büzlik a hal.
- c) Füt-fát megígér.

3. A megadott szótövek alapján alkoss minél több új szót! A szóalkotás mely típusait alkalmaztad?

ad

fej (főnév)

hó (csapadék)
nyír (főnév)

4. Mit jelentenek az alábbi finn szavak magyarul (szögletes zárójelben a kiejtett forma látható magyaros átírásban)? Beszéljétek meg, hogy a magyar szavakban milyen változások mentek végbe a finn nyelvhez képest! Ha téves választ adtatok, mi vezetett a félreértéshez?

1. <i>silmä</i> [szilme]
a) szilva
b) szem
c) sziszeg	2. <i>kivi</i> [kivi]
a) kő
b) kivétel
c) ki?	3. <i>muna</i> [muná]
a) hold
b) tojás
c) mond	4. <i>küte</i> [keté]
a) készít
b) kas
c) kéz
5. <i>elää</i> [élee]
a) él
b) elalszik
c) elad	6. <i>mesi</i> [mészi]
a) messze/messzi
b) mese
c) méz	7. <i>veri</i> [véri]
a) ver
b) vér
c) veres/vörös	8. <i>kala</i> [kálá]
a) kalóz
b) hal
c) kalmár

5. Az ősi hitvilághoz tartozó szavaink többsége az idők során újabb jelentésekkel bővült. Milyen jelentéstöbblettel rendelkeznek a következő szavak (zárójelben az ősi jelentés olvasható)?

lélek (árnyéklélek 'a testet elhagyhatja, majd visszatér; megbetegedhet', *lélegzetlélek* 'a testből távozva az ember meghal')
harang ('jeladó üst')
táltos ('jósolni, gyógyítási tudó, csodás képességekkel rendelkező személy')
bölcs ('varázslat')
rejt ('révül')

6. Két dolog megnevezése a magyar nyelvben két számnévvel is történhet: *két*, *kettő*. Ez a jelenség a legközelebbi rokon nyelveinkben, a vogulban (mansiban) és az oszt-jákban (hantiban) is megfigyelhető: vog. *kitiy*, *kit*; oszt. *kätən*, *kät*.

Gyűjtsetek olyan összetételeket, amelyekben csak az egyik vagy a másik, vagy mindkettő számnév előfordulhat! Milyen szabályosságot fedeztek fel?